ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№4(3)
2026

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Elektron nashr. 568 sahifa,
16-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E’zoza Gapirjanovna – O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vaziri

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne’matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G‘.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg‘izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma’murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo‘ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog‘iston)
Rejep O‘zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta’lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O‘zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G‘afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta’limi boshqarmasi boshlig‘ining birinchi o‘rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo‘limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o‘g‘li – Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ
Hamkorlarimiz: O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi, O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – **Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari ... 10
Shermanova Feruza Djumaboyevna

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati ... 15
Xurramov Anvar Vafoqulovich

5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati ... 19
Olim Ziyoyev Toshpulatovich

Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari ... 23
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi ... 26
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora

Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi ... 30
Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich

Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari ... 34
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich

Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi ... 40
Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi

Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri ... 44
Kushakova Nargiza Islambaevna

Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes ... 47
Majitova Munisa Oybek qizi

Talabalarda ijodiy qobilyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari ... 51
Normurodova Qunduz Tursun qizi

Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish ... 54
Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li

Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi ... 58
Po'latova Sitora Olimjonovna

Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari ... 62
Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich

Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish ... 66
Shomurotova Sh. X.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari ... 70
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining innovatsion kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari ... 73
Zaripova Mushtariybonu Otabek qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar . 77
Suvanova Kamola Raimqul qizi

O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni ... 81
Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi

Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода "Каждый учит каждого" ... 85
Набиев Абдулло Абдувохидович

To'lepbergen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari ... 88
Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna

Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" asari orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy fazilatlarni shakllantirish ... 91
Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi

Ekologik muammoli vaziyatlar orqali kimyo fanida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodikasi ... 96
Ibodullayeva M. I., Dinnazarova F. S.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta'limni tashkil etish metodikasi 101
Saydullayev Zafar Erkinovich

Talabalarni milliy hunarmandchilik vositasida samogen tarbiyalashda tarixiylik tamoyili..............................104
Allanov Shuxrat Qilichovich

"Harry Potter" asarining o'zbekcha tarjimasida stilistik vositalarni qayta yaratish masalalari........................108
Fayziyev Baxodir Baxshilloyevich

Maktabgacha ta'limda bolalar nutqini o'stirishning integratsiyalashgan texnologiyalaridan foydalanish.......112
Imamova Nilufar Zabiyxulla qizi, Nurmatova Gulchexra Baxadirovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari 116
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash 119
Eshonqulova Ma'suda Habibovna

Yosh oilalarda nikoh barqarorligini ta'minlovchi psixologik omillar 123
Islomova Ozoda Isomiddin qizi

Aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni inklyuziv ta'limda o'qitish metodologiyasi 127
Abdullayeva Maftuna

Maktabgacha ta'lim tashkilotida xavfsiz psixologik muhit yaratishning pedagogik ahamiyati 131
Turayeva Gulchexra Urayimovna, Ziyaeva Umida Xolmat qizi

STEAM asosida kollaborativ ta'lim muhitida metakompetensiyalarni rivojlantirish.......................................135
Axmadova Malika

Yosh sportchilarni sportga yo'naltirish va sportchilarni tanlash muammolari (futbol sport turi misolida) 139
Xotamov Jaloliddin Xusnitdin o'g'li

Biologiyada amaliy tajribalar o'tkazishning zamonaviy virtual yechimlari..143
Mirzayeva Nodira Abduxamidovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati...................................146
D. P. Xodiyeva, M. Sh. To'rayeva

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativlikni shakllantirish metodikasi (texnologiya darslari misolida) 150
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Jurayeva Ozoda Ortiq qizi

Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'rgatishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish........154
G'. Yu. Eshmirzayev

O'quvchilarning ilmiy tafakkurini rivojlantirishda kimyo ta'limining o'rni va o'ziga xos jihatlari.......................157
Kamolova Nargiza Ibragimovna

Bilingvizm (ikki tillilik) sharoitida o'quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari 161
Mapruza Embergenova

Zamonaviy jamiyatda gender sotsializatsiyasi va psixologik jins xususiyatlari:
maskulinlik, femininlik va androginlikning empirik tahlili 167
Nasrullayeva Asolat Abdumalik qizi

Bo'lajak muhandislarda chiziqli tenglamalar sistemalari va ularning amaliy tatbiqlarini o'qitish haqida 171
Qushmurotov Umurbek Ibadillayevich

Bo'lajak tibbiyot xodimlarining xorijiy til kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha
tajriba-sinov ishlari natijalari 177
Raximova Nigora Atakulovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ko'p ma'noli so'zlar ustida ishlash orqali nutqiy qobiliyatini rivojlantirish .180
Xo'jayeva Durdonaxon Maqsud qizi, Rustamova Zulfiya Xolmirzayevna

Pul qadriyatining o'smirlik davrida shakllanishiga ta'sir etuvchi milliy, ijtimoiy va psixologik omillar:
iqtisodiy ijtimoiylashuvning psixodinamik yondashuvda tahlili..184
Xolmuratova Mahbuba Maxmudovna

O'smirlarda koping xulq-atvor shakllanishida ota-ona va farzand o'rtasidagi
munosabatlarning psixologik xususiyatlari 189
Yarmatova Sanobar Jo'rayevna

Raqamli ta'lim muhitida talabalarning matematik kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar 193
Norquvatova Diyora Davron qizi

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari 197
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna

Системно-функциональное моделирование и эмпирический анализ нравственно-волевой детерминации в профессиональной деятельности военнослужащих 201
Зохиров Нодирбек Улугбекович

Kimyo fanini oʻqitishda muommali taʼlim metodining oʻrni va amaliy ahamiyati....................205
Kultayev Kuzibay Kazakbayevich

Rolli oʻyinlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yoʻnaltirishning pedagogik shart-sharoitlari 209
Niginabonu Fayzullayeva

Boshlangʻich sinflarda PIRLS va TIMSS talablariga mos taʼlim texnologiyalarini qoʻllashning didaktik asoslari 214
Qurbonova Maxtuma Fazliddinovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna, Omonova Gulandom Davlatovna

Raqamli texnologiyalar vositasida virtual laboratoriyalarni oʻqitish....................219
Tilovova Turdixol Baratovna

Hosila va uning tadbiqlarini oʻrgatishda zamonaviy yondashuvlar 222
Absamatov Zuxriddin Axmad oʻgʻli

Boʻlajak boshlangʻich sinf oʻqituvchilarining diskursiv kompetensiyasini shakllantirish texnologiyalarini amaliyotda qoʻllash usullari....................228
Dauletnazarova Ainura Kayirbaevna

Oʻquvchilar oʻrtasida bullingni oldini olish va pedagogik-psixologik omillarni bartaraf etish yoʻllari....................233
U. A. Alibayeva

Yosh avlodning milliy tarbiyasini shakllantirishda xalq pedagogikasining pedagogik-psixologik mexanizmlari....................236
O. K. Kadambayeva

Boʻlajak logopedlar rinolaliyani ogʻir nutq nuqsoni sifatida oʻrganishda qoʻllaniladigan topshiriqlarning ahamiyati....................240
Achilova Sevara Djasirkulovna

Tarjima mashqlari orqali nemis tili (DaF) darsida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish....................243
Musayeva Guzal Neʼmatillayevna

Oʻtkir Rahmat sheʼrlari lingvopoetikasi 247
Xoldarova Gulchehra Tajibayevna

Проблемы и тенденции развития грамматики русского языка....................250
Юлдашев Баходир Бекмуратович

Oʻsmir taekvondochilarning qoʻl-oyoq kuchining anʼanaviy mashgʻulotlar davomida oʻsish surʼati 253
A. X. Norov

Инновационные педагогические технологии в преподавании русского языка и проблемы повышения качества подготовки кадров....................259
Адилова Солияхон

Raqamli taʼlim muhitida boʻlajak boshlangʻich sinf oʻqituvchilarining qobiliyatlari va imkoniyatlarini rivojlantirish....................263
Muminjonova Muhayyo Gʻulomovna

Nutqning ijtimoiy-psixologik va lingvistik xususiyatlari....................268
Sh. I. Nurmatova, G. B. Xujamova

Boshlangʻich sinflarda kreativ taʼlim muhitini shakllantirish va oʻquv materiallarining ahamiyati....................271
Abdullayeva Uljalgʻas Tulegen qizi

Boʻlajak boshlangʻich sinf oʻqituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi 274
D. Oʻ. Yoʻldosheva, J. A. Jovliyev

Maktabgacha taʼlim yoshidagi bolalarga badiiy adabiyot vositasida ijtimoiy xulq madaniyati bilan tanishtirishning ahamiyati....................278
Daminova Shoxista Farxodovna

Using the Method of Mnemonics in Teaching English Idioms: Enhancing Retention and Comprehension in EFL Learners 281
Dusmamadova Gulsum Shukhratovna

Sunʼiy intellekt asosida shaxsiylashtirilgan matematika taʼlimining oʻquvchilar natijalariga taʼsiri 284
Jurayeva Gulshanoy Turdiyevna

Talabalarda sanogen tafakkurni rivojlantirishda axborot oqimlarining ijobiy taʼsirlari....................288
Karimova Umida Alijon qizi

Viruslar replikatsiyasining molekulyar asoslari va uni o'qitishda "Case-study" metodining samaradorligi.....293
O'. E. Xo'janazarov, B. B. Ishmo'minov, M. Fayzieva, M. Xayitmuratova

Psixodiagnostik metodikalar asosida talabalarning xarakter aksentuatsiyasining gender farqlarini o'rganish 298
Sh. Allanazarova, R. Janabaeva

"Muhofazaga olingan hududlar" modulidan talabalarning bilimini nazorat qilishga mo'ljallangan nostandart testlardan foydalanish metodikasi 301
Saidmuratov Shoxid Xusanovich, Ishmo'minov Bobur Botir o'g'li, Abduvohidova Madina Ilhomjon qizi, Matkomilova Feruza Xasan qizi

Ergonomik yondashuv asosida registrator ofisi ish jarayonlarini modellashtirish va takomillashtirish 307
To'xtamurodov Azizbek Azimjon o'g'li

Sport turlarini tasniflash va sport mashg'ulotlarini kompleks monitoring qilishning ilmiy-metodologik asoslari 311
Ilhomjon Axmedovich Tursunaliyev

Понятие академической грамотности в современной педагогике и лингводидактике 315
Худжамова Хуснора Диёр кизи

Innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida....318
Altibayeva Gulbaxor Majitovna

Ethnolinguistic Aspects of Ecological Ethics: Conceptualizing "Nature" in English and Uzbek Phraseological Systems 325
Zubaydullayeva Zarina

Matematik mantiq asosida oliy ta'lim talabalari uchun mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning bosqichli-integrativ metodikasini takomillashtirish 329
Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi

Parataekvondochilar-ning musobaqa oldi tayyorgarligi: ilmiy-asoslangan yondashuv va samaradorlik tahlili 334
Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li

Developing Functional Literacy Through Combined Interactive Strategies in Secondary School....337
Matkarimova Nurjamal Sultamurat qizi

Bolaning ijtimoiylashuvida ertaklarning tutgan o'rni va ahamiyati....343
Ergasheva Mastura Isaqul qizi

Umumiy o'rta ta'lim tizimida ekologik tarbiyani amalga oshirishning pedagogik shart-sharoitlari....347
Abdimo'minova Muhayyo Samadullayevna

Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash....352
Anorjonova Komila Xayyom qizi

Dual ta'lim tizimida Germaniya tajribasi....356
Davlatov Keldiyor Davlatovich

Talabalarning mustaqil ta'limini nazariy asoslari, tasniflari va o'qitish metodlari....359
Jumayev Ruzokul Xoliqulovich

Oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik boshqaruv tizimi....364
Jurayeva Shalola Dehqonboyevna

O'zbekiston sharoitida gospital pedagogikaning rivojida o'zbek va rus tillarining o'rni va ahamiyati 369
Munira Khodjakhanova

Zamonaviy ilg'or xorijiy tajribalar asosida hasharotlar mavzusini o'qitishda kreativ usullarni qo'llashning immersiv imkoniyatlari 372
Raxmatova Salima Togaymuradovna

O'zbekiston janubiy hududlarida brokkoli yetishtirishda agrotexnik tadbirlarni optimallashtirish metodikasi. 377
Salomov Boxodir Salomovich

O'quvchi yoshlarda iqtisodiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari 382
Shoimova Gulxayo Sherzod qizi

Matematika va musiqa uyg'unligi orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish....387
Umarova Munojatxon Xolmuxamedovna

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariyasi va metodikasi... 391
Uzoqov Akram Avazovich

Noqonuniy xatti-harakatlarning kelib chiqishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-pisixologik va pedagogik omillar........ 394
Xoliqov Allamurod Abdijabbor o'g'li

Training Future Speech Therapists to Address Sensory Discrimination Disorders in Preschool Children 399
Xudayarova Dilnoza Mirvali kizi

6-sinf adabiyot fanidan Abay va Avaz O'tar ijodini o'rganish darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish 402
Yuldasheva Noila Ravshan qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv-bilish faoliyatini loyihalash kompetentligini rivojlantirish muammosi: nazariy tahlil va yondashuvlar 406
Ziyodova Zarina Qodir qizi

Ingliz tilini bilish darajasi va kasbiy kompetensiya o'rtasidagi bog'liqlik........ 411
Xamdamova Shaxnoza Yusupaliyevna

Algorithmic Accountability and Digital Sovereignty: Implementation Pathways for AI Legal Frameworks in Developing Nations........ 414
Rahimova Nargiza Khamidullaevna, Ahmadjonov Shohruhbek Rustamjon o'g'li

Ta'lim – barqaror kelajakni shakllantirishning asosiy drayveri 420
A. X. Aripova

Nutqning jo'yalilik kommunikativ sifati va ahamiyati yuzasidan ayrim qaydlar 425
Xaydarova Muborak

Raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish 429
Abdullayev Sherzodbek

Insonning psixologik holatini ifodalovchi frazeologik birliklarning ingliz va o'zbek tillaridagi lingvistik xususiyatlari........ 434
Abdusattorova Dinara Abduvahob qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ta'limda loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish 437
Azimov Yunus Yusupovich, Ruziyeva Zulayxo Samatovna

Ilk o'spirinlik davrida kreativlik pedagogik muammo sifatida 440
B. X. Xushboqov

Badiiy asarlarda o'smirlar nutqining psixolingvistik xususiyatlari........ 444
Murodova Mexrinoz Yaxyojon qizi

Pedagogik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida akademik madaniyatni shakllantirishning mazmuni 447
Nuriddinov Qandil Jaloliddinovich

Odam anatomiyasi va fiziologiyasi kursini o'qitishda raqamli ta'lim platformalari talabalar kognitiv faolligini oshirishdagi determinant 451
Uchqurova Zarina Shavkatovna

Optimization of Personalized Digital Learning Trajectories of Students in Higher Education Based on Artificial Intelligence and Cluster Approach 455
Taylakova Guli Bekmuratovna

Fiscal and Customs Mechanisms for Harmonizing State and Investor Interests in Oil and Gas Projects..... 460
Ergashev Muhubbek Aslamovich

Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish 465
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna

Futbolchilarning ko'p yillik tayyorgarligida jismoniy va texnik tayyorgarlikni takomillashtirish metodologiyasi 468
Raimov Davlatnur Ilhomjonovich

Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy yetuklikni shakllantirishda tarbiyaviy texnologiyalardan foydalanish samaradorligi........ 473
Asrorova Lola

Kimyo fani ta'limidagi innovatsiyalar: zamonaviy yondashuvlar va ularning tasniflanishi........ 478
Ishmanova Zohida Ubaydullayevna

Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'quv jarayonini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari 481
Isoyeva Maftuna Bobomurod qizi

Ontogenez jarayonida bolalarda eshituv idrokining shakllanishi va rivojlanish qonuniyatlarini tadqiq etish.. 485
Shokirova Shaxnoza Dilmurodovna, Nig'matova Movluda Asatulla qizi

Yadro tizimlarining muvozanatli xossalarini o'rganish metodlarining qiyosiy tahlili.. 489
Mamajonov Raxmatullo Ma'mirjon o'g'li

Pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va inklyuziv yondashuvning boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini rivojlantirishga ta'siri 494
Jo'rayeva Zulfizar Abdunabiyevna

Onlayn kommunikatsiya muhiti ta'sirida talaba qizlarning nikohga nisbatan psixologik munosabatlarining shakllanishi.. 497
Qosimova Go'zal Asomiddin qizi, Xujakeldiyeva Dilshoda Toshpo'lat qizi

Memrise platformasidagi lingvistik yondashuvlar va ularning til o'zlashtirishga ta'siri.................................. 501
Omonova Shahruza Xamro qizi

Sportchilarda psixofiziologik ko'rsatkichlar bilan musobaqa natijadorligi o'rtasidagi bog'liqlik 506
Nazarov Sobir Usmonovich

Oliy ta'lim muassasasi talabalarida belbog'li kurash mashg'ulotlarini takomillashtirish mexanizmlarining psixologik va pedagogik xususiyatlari.. 510
Isakov Shuxratbek Muydinovich

Ixtisoslashgan maktab o'quvchilariga yog'och o'ymakorligi fanini zamonaviy vositalar orqali o'qitishni rivojlantirish 515
Abdurashidxonova Muslimaxon Baxodirxon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda fantaziya va tasavvurni rivojlantirish psixologik-pedagogik muammo sifatida.. 522
Babayeva Ug'iloy Voxid qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyatning o'rni 524
Iskandarova Umida Qochqor qizi

O'quvchilarning so'z boyligini oshirishda hikoya qilish metodining roli 527
Kamolova Malika Zafar qizi

Learning by doing konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning kvazikasbiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari.. 530
Karimova Sabina Muxiddin qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish bo'yicha olimlarning ilmiy qarashlari 533
Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga "fe'l so'z turkumi"ni didaktik o'yinlar orqali o'rgatish metodikasi 538
Oltinova Bahora

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda tafakkur xususiyatlarining gender tafovutlari 541
Pulatova Gulnoza Murodilovna

Gamifikatsiya texnologiyasi talabalarning o'quv motivatsiyasini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida ... 545
Sattarova Maftuna Ravshan qizi

O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim maktablarida pedagogik konfliktlar tipologiyasini o'rganib borishning amaliy istiqbollari.. 548
Umarova Zuxra Abduraxmanovna

O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning nutqiy savodxonligini rivojlantirishning pedagogik asoslari.. 552
Utegenova Dilnoza Ayg'ali qizi

Hujum zarbasi texnikasini takomillashtirishda tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish 555
Yuldashev Sardorbek Adilbekovich

Среда речи и квесты для сотрудничества детей 6-7 лет.. 559
Мухаммадиева Фарангиз Санжарбек кизи, Каримкулова Шохсанам Одил кизи

O'zbekistonda imkoniyati cheklangan bolalarni ijtimoiylashuvi ta'limni rivojlantirishning muhim vazifasi sifatida 564
Fayzieva Ubayda Yunusovna

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA ESTETIK TARBIYANI RIVOJLANTIRISHDA TASVIRIY FAOLIYATNING O'RNI

Iskandarova Umida Qochqor qizi
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 3-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Ashirov Abdirashid Ravshanovich
Shahrisabz davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyatning o'rni va ahamiyati yoritib beriladi. Tasviriy faoliyat orqali bolalarda go'zallikni his etish, estetik didni shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish hamda atrof-muhitni badiiy idrok etish qobiliyatini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, rasm chizish, bo'yash, loy bilan ishlash kabi faoliyatlar bolalarning tasavvuri, mayda motorikasi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim omil ekanligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: estetik tarbiya, tasviriy faoliyat, bolalar ijodiyoti, estetik did, rasm chizish, bo'yash, loy bilan ishlash, ijodiy fikrlash.

Abstract: This article discusses the role of visual activities in developing aesthetic education among preschool children. It examines the importance of artistic activities in forming aesthetic taste, developing creative thinking, and fostering the perception of beauty in the surrounding environment. The study also highlights that activities such as drawing, coloring, and working with clay contribute to the development of imagination, fine motor skills, and creative abilities in children.

Key words: aesthetic education, visual activities, children's creativity, aesthetic taste, drawing, painting, working with clay, creative thinking.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль изобразительной деятельности в развитии эстетического воспитания у детей дошкольного возраста. Анализируется значение художественной деятельности в формировании эстетического вкуса, развитии творческого мышления и восприятии красоты окружающего мира. Также подчеркивается, что такие виды деятельности, как рисование, раскрашивание и работа с пластилином, способствуют развитию воображения, мелкой моторики и творческих способностей детей.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, изобразительная деятельность, детское творчество, эстетический вкус, рисование, живопись, работа с глиной, творческое мышление.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev rahbarligida 2017-yil 16-avgust kuni bo'lib o'tgan yig'ilishda maktabgacha ta'lim tizimini tarkibiy jihatdan tubdan isloh qilish, mazkur muassasalarga bolalarni to'liq qamrab olish bo'yicha muhim vazifalar qo'yildi. Sog'lom avlod – sog'lom yurt demakdir, sog'lom avlodni tarbiyalash vazifasi esa birinchi navbatda maktabgacha ta'lim muassasalari zimmasidadir. Maktabgacha yosh davri inson hayotidagi eng muhim va mas'uliyatli bosqichlardan biri hisoblanadi. Aynan shu davrda bolaning shaxs sifatida shakllanishi, uning dunyoqarashi, his-tuyg'ulari va qiziqishlari rivojlana boshlaydi. Bolaning kelajakdagi bilim olish jarayoni, ijtimoiy moslashuvi va ma'naviy kamoloti ko'p jihatdan aynan maktabgacha ta'lim davriga bog'liq bo'ladi. Shu sababli bu davrda beriladigan tarbiya har tomonlama puxta va maqsadli bo'lishi zarur. Estetik tarbiya maktabgacha ta'limning muhim yo'nalishlaridan biridir. Estetik tarbiya orqali bolada go'zallikni ko'ra olish, his etish, tushunish va qadrlash qobiliyatlari shakllanadi. Bola atrof-muhitdagi biror buyumning chiroyini, tabiatning go'zalligini, ranglarning uyg'unligini sezishni o'rganadi. Bu esa uning ruhiy va hissiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar atrofdagi dunyoni asosan hissiy idrok orqali o'rganadilar. Ular rang-barang buyumlar, qiziqarli shakllar, chiroyli tasvirlar va jonli voqealarga katta qiziqish bildiradilar. Shuning uchun estetik tarbiya bolalarning tabiiy qiziqishlariga mos holda tashkil etilishi lozim. Bunda tasviriy faoliyat eng samarali vositalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirish masalasi bugungi kunda pedagogika va maktabgacha ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki bolaning shaxs sifatida shakllanish jarayonida estetik did, go'zallikni his etish va badiiy tafakkur muhim o'rin egallaydi. Maktabgacha yosh davri bolaning dunyoni faol o'rganishi, tasavvuri kengayishi va ijodiy qobiliyatlari shakllanishi bilan tavsiflanadi. Shu sababli ushbu davrda bolalarning estetik tarbiyasini samarali tashkil etish uchun yangi pedagogik yondashuvlar va metodlarni izlash zarurati yuzaga keladi. Estetik tarbiya jarayonida tasviriy faoliyat muhim vosita bo'lib, u bolalarda go'zallikni idrok etish, badiiy tasavvurni rivojlantirish hamda ijodiy fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik rivojlanishida tasviriy faoliyatning o'rni alohida ahamiyatga ega. Chunki rasm chizish, bo'yash, loy va plastilin bilan ishlash kabi faoliyatlar bolaning tasavvuri, fikrlash qobiliyati va estetik didini rivojlantiradi. Bunday faoliyatlar orqali bola atrof-muhitdagi ranglar, shakllar va tasvirlarni kuzatadi, ularni o'z tasavvurida qayta yaratishga harakat qiladi. Natijada bola nafaqat badiiy faoliyatga qiziqish bildiradi, balki o'z his-tuyg'ularini tasviriy vositalar orqali ifodalashni ham o'rganadi. Shuningdek, tasviriy faoliyat bolalarning mayda motorikasini rivojlantiradi, bu esa ularning umumiy aqliy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatni samarali tashkil etish bolalarning estetik tarbiyasini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Bunda pedagoglarning metodik yondashuvi, bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olish hamda turli ijodiy usullardan foydalanish katta ahamiyatga ega. Masalan, ranglar bilan tajriba qilish, turli materiallardan kompozitsiyalar yaratish yoki tabiat manzaralarini tasvirlash kabi mashg'ulotlar bolalarda estetik didni shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, bunday mashg'ulotlar bolalarda mustaqil fikrlash, tasavvur qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi. Mazkur muammoning yechimi, bizning fikrimizcha, maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning estetik tarbiyasini rivojlantirishga qaratilgan yaxlit pedagogik jarayonni tashkil etish bilan bog'liq. Bunda tasviriy faoliyatni o'quv-tarbiya jarayonining muhim qismi sifatida qo'llash, bolalarning ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlash va ularning badiiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan ijtimoiy-pedagogik sharoitlarni yaratish zarur.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tasviriy faoliyat orqali bolalarda go'zallikka intilish, san'atga qiziqish va atrof-muhitni badiiy idrok etish qobiliyatlarini shakllantirish mumkin. Shu bois maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirish jarayonida tasviriy faoliyatdan foydalanishning nazariy asoslarini va amaliy usullarini o'rganish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi. Bu borada tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini samarali tashkil etish, bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan metodlarni ishlab chiqish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada bolalarning estetik dunyoqarashi kengayadi, badiiy tafakkuri rivojlanadi va ularning shaxs sifatida har tomonlama barkamol shakllanishiga zamin yaratiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirish jarayonida tasviriy faoliyatni qo'llash asosida bolalarning badiiy tasavvuri, estetik didi va ijodiy fikrlashini rivojlantirishning yosh xususiyatlari; Maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy faoliyat orqali estetik idrok, badiiy tasavvur va ijodiy qobiliyatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik qonuniyatlari; Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyat asosida qo'llaniladigan pedagogik vositalar, usullar va metodlarning samaradorligi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani shakllantirish jarayoni bolaning tug'ma qobiliyatlari, tasavvuri va atrof-muhitni idrok etish xususiyatlari bilan chambarchas bog'liq. Bolalar tug'ilgan paytdan boshlab rang, shakl, tovush va harakat kabi estetik omillarga sezgir bo'lib, bu xususiyatlar ularning badiiy idrokini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Organizmning biologik yetilishi jarayonida bolalarning tasavvuri, kuzatuvchanligi va ijodiy imkoniyatlari asta-sekin rivojlanib boradi. Bu esa bolalarning tasviriy faoliyat orqali o'z fikr va his-tuyg'ularini ifodalashiga imkon yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagogik va psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yosh davrida bolalarning estetik qobiliyatlarini rivojlantirish ayniqsa samarali hisoblanadi. Chunki aynan shu davrda bolalarda tasviriy faoliyatga qiziqish kuchli bo'ladi va ular rasm chizish, ranglar bilan ishlash, loy yoki plastilin yordamida shakllar yasash orqali o'z tasavvurlarini ifodalashga intiladilar. Tasviriy faoliyat bolalarning badiiy idrokini rivojlantirish bilan birga, ularning mayda motorikasi, tasavvuri, mustaqil fikrlashi hamda ijodiy faolligini oshirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tasviriy faoliyat jarayonida bolalar ranglarning uyg'unligi, shakllarning tuzilishi, kompozitsiya elementlari va badiiy ifoda vositalari bilan tanishadilar. Bu jarayon bolalarda go'zallikni his etish, san'atga qiziqish uyg'otish va estetik dunyoqarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, rasm chizish, bo'yash, aplikatsiya va loy bilan ishlash kabi faoliyat turlari bolalarning tasavvuri va ijodiy qobiliyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, tasviriy

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

faoliyat mashg‘ulotlari bolalarning estetik rivojlanishini ta’minlashda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Chunki bunday mashg‘ulotlar davomida bolalar turli tasviriy harakatlarni bajarish orqali yangi badiiy tajribalarni egallaydilar.

Bolaning tasviriy tajribasi qanchalik boy bo‘lsa, uning badiiy tafakkuri va estetik didi shunchalik rivojlanadi. Natijada bola atrof-muhitdagi go‘zallikni chuqurroq anglay boshlaydi va uni tasviriy vositalar orqali ifodalashga harakat qiladi. Shunday qilib, maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyatdan foydalanish muhim pedagogik yo‘nalish hisoblanadi. Tasviriy faoliyat bolalarning estetik dunyoqarashini shakllantirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish hamda ularning shaxs sifatida har tomonlama barkamol bo‘lib kamol topishiga zamin yaratadi.

Pedagogika amaliyotida predmetlar bilan sujetli, harakatli va didaktik o‘yinlar farqlanadi. Bolalar jismoniy tarbiyasida harakatli o‘yinlar juda katta ahamiyatga ega, harakatli o‘yinlar kichik, o‘rta va katta harakatchanlik darajasiga ega bo‘lishi mumkin. Kichik maktabgacha yoshdagi bolalar tabiiy harakatlarni o‘yinlar yordamida o‘zlashtiradilar (qadamlab yurish, yugurish, sakrash, uloqtirish, tirmashish). Harakatli o‘yinlar bolalarni jismonan tarbiyalashning asosiy vositalaridan biridir. Ularni ikki yoshdan boshlab qo‘llash mumkin. Bu davrda bolalar yugurish, sakrash, uloqtirish, tirmashib chiqish kabi hayot uchun zarur harakat ko‘nikmalarini o‘zlashtira boshlaydilar. Katta maktabgacha yoshdagi bolalar kuch (qo‘llarda tortilish), tezkorlik (qisqa masofaga yugurish, mokisimon yugurish) va boshqa sifatlar borasida musobaqalashar ekanlar, o‘z harakat va imkoniyatlarini baholashga qodir bo‘ladilar. Jismoniy rivojlanishdan tashqari, harakatli o‘yinlar bolalarda iroda, mardlik, qat’iyatlilik, chidamlilik, jur’at kabi xislatlarni tarbiyalashga yordam beradi.

Bolalar o‘zlarining harakatga bo‘lgan ulkan ehtiyojlarini, odatda, o‘yinlar vositasida qondirishga urinadilar. Ular uchun o‘yin, birinchi navbatda, faoliyat va harakatdir. Harakatli o‘yinlar chog‘ida bolalarning harakatlari takomillashadi, tashabbuskorlik va mustaqillik, ishonch va qat’iyat kabi sifatlari rivojlanadi. Ular o‘z harakatlarini muvofiqlashtirish, hatto ayrim qoidalarga rioya qilishni (dastlab, albatta, sodda shaklda) o‘rganadilar. Uch yoshgacha bo‘lgan bolalar, odatda, juda ta’sirchan, emotsional, holatlari noturg‘un bo‘lib, ular serharakat bo‘ladilar, lekin bir turli harakatlardan tez charchaydilar, tanaffussiz uzoq vaqt yura yoki yugura olmaydilar. Shuning uchun o‘ta faol bolalarni nazorat qilib turish, qo‘llarida osilishiga, katta balandlikdan sakrashiga ruxsat bermaslik, ularning e’tiborini birmuncha sust sur’atli o‘yinlarga qaratish kerak. Asta-sekin o‘yinlarning mazmuni ham o‘zgarib boradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirish jarayonida tasviriy faoliyat muhim o‘rin egallaydi. Bolalar dastlab kattalarning ko‘rsatmalari asosida oddiy tasviriy harakatlarni bajaradilar. Masalan, ular rasm chizish jarayonida oddiy shakllarni tasvirlaydilar, ranglarni tanlaydilar yoki kattalar ko‘rsatgan predmetlarni qog‘ozda aks ettirishga harakat qiladilar. Bu jarayonda bola atrof-muhitdagi predmetlar, ranglar va shakllarni kuzatib, ularni tasvirlashga intiladi. Shu tariqa tasviriy faoliyat bolalarda go‘zallikni his etish, ranglar uyg‘unligini tushunish va estetik didni shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Shunday qilib, yakuniy so‘z sifatida ta’kidlash mumkinki, olib borilgan pedagogik kuzatuv va tahlillar maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirish jarayonida tasviriy faoliyat muhim o‘rin egallashini ko‘rsatdi. Tadqiqot jarayonida olingan natijalar bolalarning estetik didini shakllantirish, badiiy tasavvurini rivojlantirish hamda ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirishda tasviriy faoliyat samarali pedagogik vosita ekanligini tasdiqlaydi. Bolalarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan tasviriy mashg‘ulotlar ularning estetik idroki va ijodiy faolligini sezilarli darajada oshiradi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, maktabgacha ta’lim muassasalari sharoitida tasviriy faoliyatni tizimli ravishda tashkil etish bolalarning ranglar, shakllar va tasviriy vositalarni anglashiga yordam beradi. Bu jarayon bolalarda go‘zallikni his etish, san’atga qiziqish uyg‘otish va estetik dunyoqarashni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, rasm chizish, bo‘yash, aplikatsiya, loy va plastilin bilan ishlash kabi faoliyat turlari bolalarning tasavvuri, ijodiy tafakkuri va mayda motorikasini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi. Ilk qadam davlat o‘quv dasturi. – T.: 2018-yil.
2. Qodirova F., Toshpo‘latova Sh., Kayumova N. Maktabgacha pedagogika. – T.: Tafakkur, 2019-yil.
3. Rasulova D. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. – T.: Fan va texnologiya, 2020-yil.
4. G‘ulomov S., Raximov A. Bolalar psixologiyasi. – T.: O‘qituvchi, 2017-yil.
5. Komilova X. Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani shakllantirish metodikasi. – T.: 2021-yil.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02	Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07	Ta’limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.